

GEOFFREY CAIN

**DOKONALÝ
POLICAJNÝ
ŠTÁT**

Tajná výprava
do čínskej dystopie

IKAR

G E O F F R E Y C A I N

**DOKONALÝ
POLICAJNÝ
ŠTÁT**

Preložil Peter Tkačenko

IKAR

Geoffrey Cain
Dokonalý policajný štát
Tajná výprava do čínskej dystopie
Preložil Peter Tkačenko

IKAR

Geoffrey Cain

THE PERFECT POLICE STATE

An Undercover Odyssey into China's Terrifying
Surveillance Dystopia of the Future

Copyright © 2021 by Geoffrey Cain

Published by arrangement with The Robbins Office,
Inc. International Rights Management: Greene & Heaton

Translation © 2022 by Peter Tkačenko

Cover design by Pete Garceau

Cover copyright © 2021 by Hachette Book Group, Inc.

Slovak edition © 2022 by IKAR, a.s.

ISBN 978-80-551-8499-9

*Mame,
ktorá ma naučila zaujímať sa,
ako vyzerá svet*

POZNÁMKA K METÓDE VÝSKUMU A PREPISU UJGURSKÝCH A CHANSKÝCH MIEN

Od augusta 2017 do septembra 2020 som vypovedal 168 ujugurských utečencov, pracovníkov v oblasti moderých technológií, štátnych zamestnancov, výskumníkov, akademikov, aktivistov a bývalého čínskeho špióna, ktorý sa chystal zbehnúť. Väčšina z nich žiadala, aby som ich označil pseudonymom.

Iba takto som v tejto knihe mohol presne opísať útlak Ujgurov, Kazachov a ďalších etnických skupín, ktoré sú v západnej Číne vystavené útlaku. Polícia a tajné služby môžu prenasledovať alebo mučiť ich príbuzných, ktorí zostali v Číne.

Meno hlavnej postavy tejto knihy, Maysem, je pseudonym mladej Ujgurky, s ktorou som sa zoznámil v hlavnom meste Turecka Ankare. Od októbra 2018 do februára 2021 som s ňou uskutočnil celkovo štrnásť rozhovorov.

Pri zhromažďovaní informácií pre túto knihu som si kládol otázku, do akej miery sa môžem spoliehať na sve-

dectvá utečencov, ktorí pod vymysleným menom môžu preháňať svoje skúsenosti, prípadne ich pozmeniť, aby ľahšie uniesli neznesiteľnú traumu.

Pri dokumentovaní politických otrasov či pošliapávaní ľudských práv sa novinári a výskumníci dlhodobo spoliehajú na svedectvá utečencov, pričom neraz zatajujú ich mená a parametre, vďaka ktorým by bolo možné určiť ich totožnosť. Výskumníci a spisovatelia sa spoliehali a spoliehajú na slová „bielych“ ruských, židovských, kubánskych, čínskych a severokórejských utečencov.

Tak ako viacerí z nich, aj ja som mal ako zahraničný korešpondent skúsenosti so svedeaním utečencov a ľudí v chúlостivých situáciách, ktorí svojimi slovami riskovali, že prídu o kariéru či o život. Vedel som, ako si poradiť so slabými miestami.

Výpovede najdôležitejších postáv som dôsledne konfrontoval s ľuďmi, ktorí ich dobre poznali a tie príbehy už počuli. Slová mojich respondentov som overoval aj prostredníctvom svedectiev iných utečencov, medializovaných informácií, oficiálne zaznamenatej chronológie udalostí, databázy ujugurských obetí *shahit.biz*, prejavov čínskych predstaviteľov v štátnych médiách, správ o dodržiavaní ľudských práv z dielne Human Rights Watch, washingtonskej mimovládky zameranej na ochranu ľudských práv Ujgurov Uyghur Human Rights Project, amerického Kongresu, ministerstva zahraničných vecí Spojených štátov a práce skupinky výskumníkov, ktorí analyzujú satelitné snímky, údaje z počítačov a čínske korporátne správy.

V prípade najdôležitejších svedectiev som s každým respondentom absolvoval štyri až dvadsať rozhovorov, strávil som s nimi osem až šesťdesiat hodín, opakovane

som im kládol rovnaké otázky a dôsledne som vyhľadával nezrovnalosti. Pri dvoch zo 168 rozhovorov som zaznamenal drobné zmeny príbehu. Pri ďalšom som zistil, že respondent mi zamlčal informáciu, ktorá by ho ukázala v nepeknom svetle; snažil sa ma presvedčiť, že bol obeťou a nie vinníkom.

Tieto tri rozhovory som nepoužil. V ostatných prípadoch boli výpovede respondentov konzistentné a presné, pokiaľ išlo o podrobnosti v podobe dátumov, miest, adries a mien. Väčšinu z týchto podrobností som si mohol overiť vďaka satelitným snímkam na Google Maps, uniknutým čínskym štátnym dokumentom, online dokumentom, ktoré mi sprístupnili respondenti, na internete zverejneným výročným správam čínskych korporácií a vlastným pozorovaním počas návštev Ujgurskej autonómnej oblasti Sin-ťiang.

Od decembra 2020 do februára 2021 som pri kontrole materiálov pre túto knihu spolupracoval s taiwanskou technologickou novinárkou a dôkladnou overovateľkou faktov Wen-yee Lee, ktorá plynule ovláda mandarínsku čínštinu. Počúvala nahrávky rozhovorov, čítala ich prepisy, telefonovala s respondentmi, znova počúvala ich príbehy, vyhľadávala nezrovnalosti a dôkladne overovala pôvodné čínske zdroje, na ktoré sa odvolávali výskumné a tlačové materiály v angličtine. S akademickými odborníkmi som opätovne overoval časti o fungovaní umelej inteligencie, rozoznávaní tvárí, polovodičoch, získavaní DNA a o ďalších technických témach. Títo odborníci, z ktorých viacerí patria vo svojej oblasti medzi popredné osobnosti, potvrdili, že slová Ujgurov o čínskom štátnom sledovaní občanov z technologického hľadiska zodpovedajú realite. Zodpovednosť za všetky ostatné chyby nesiem ja.

Vzhľadom na čoraz premyslenejšie čínske štátne sledovanie som zamlčal či upravil viaceré informácie, ktoré by mohli viesť k identifikácii konkrétnych osôb. Týka sa to napríklad presnej chronológie, miest, veku a času, ktorý uplynul medzi udalosťami. V príbehu hlavnej hrdinky Maysen – jej pseudonym je zároveň meno historickej ujugurskej hrdinky – som vynechal dátumy, miesta a nevedol som, koľko času uplynulo medzi jednotlivými udalosťami počas jej väznenia. Bol to jediný spôsob, ako ochrániť zdroje a zároveň verne sprostredkovať ich príbehy. Keby som toho prezradil priveľa, spravodajské služby by poľahky zistili, s kým som sa rozprával vrátane ich príbuzných a priateľov.

Pri ujugurských menách uvádzam krstné meno pred priezviskom. Chanské čínske mená sa tradične uvádzajú v opačnom poradí, to znamená po priezvisku nasleduje krstné meno, no z úcty k ľuďom, ktorí v tejto knihe vystupujú, ich mená uvádzam v poradí, ktoré si pri prepise do latinky sami vybrali. Niektorí na rozdiel od tradičného uvádzania priezviska na prvom mieste (Si Ťin-pching) uprednostňujú, aby sa ako prvé uvádzalo ich krstné meno, po ktorom nasleduje priezvisko (Kai-fu Lee).

PROLÓG

Situácia

Obyvatelia Ujgurskej autonómnej republiky Sin-ťiang na západe Číny svojej dystopii hovoria „situácia“.¹

Odhaduje sa, že od roku 2017 skončilo v stovkách koncentračných táborov 1,8 milióna Ujgurov, Kazachov a príslušníkov ďalších, najmä moslimských menšín, ktorých štátne úrady obvinili z nákazy „ideologickými vírusmi“ a „teroristickými myšlienkami“. Mnohé z týchto koncentračných táborov vznikli v priestoroch bývalých stredných škôl a iných inštitúcií, z ktorých sa stali detenčné centrá určené na mučenie, vymývanie mozgov a indoktrináciu. Ide o najrozsiahlejšiu internáciu etnických menšín od holokaustu.

Aj keď neskončíte v koncentračnom tábore, každodenný život je neznesiteľný. Ak ste žena, ráno sa môžete zobudiť vedľa cudzieho človeka, ktorého vám vláda pridělila ako náhradníka za vášho partnera, ktorý „zmizol“, lebo polícia ho odviedla do tábora. Každé ráno pred odchodom

do práce tento dozorca vašej rodine pripomenie štátne cnosti v podobe vernosti, ideologickej čistoty a harmonických vzťahov s komunistickou stranou. Bude sledovať váš pokrok a klásť vám otázky, aby sa uistil, že ste sa „neinfikovali“ takzvanými „myšlienkovými vírusmi“ a „troma zlami“: terorizmom, separatizmom a extrémizmom.

Po rannej indoktrinácii vám môže niekto zaklopať na dvere. Je to štátom poverená lokálna pochôdzkárka, ktorá má na starosti desiatku budov, a prišla sa pozrieť, či u vás nenarazí na nejaké „nezrovnalosti“, napríklad, či nemáte viac než tri deti alebo nevlastníte náboženskú literatúru. Môže sa spýtať, prečo ste včera meškali do práce.

Pravdepodobne prehodí, že „vás nahlásili susedia“.

Keďže ste si zabudli nastaviť budík, budú vás očakávať na miestnej policajnej stanici, kde vás vypočujú a budete musieť vysvetliť túto nezrovnalosť.

Po vykonaní prehliadky miestna pochôdzkárka, priloží kartu k zariadeniu na vašich dverách. Znamená to, že ukončila prehliadku.

Ak sa cestou do práce zastavíte na čerpacej stanici či v potravinách, aby ste si kúpili niečo na večeru, pred vchodom do obchodu budete musieť pod dohľadom ozbrojených strážcov priložiť k čítačke svoj občiansky preukaz. Na displeji čítačky sa objaví slovo „spoľahlivá“ a budete môcť vstúpiť.

„Nespoľahlivej“ osobe vstup zamietnu a po rýchlej kontrole jej štatistických záznamov môže čeliť ďalším problémom. Mohlo sa stať, že ju kamery schopné rozoznávať tváre zachytili pri modlitbe v mešite. Prípadne kamery zaznamenali, ako si kupuje balenie šiestich pív a umelá inteligencia (UI) vyhodnotila, že má problém s alkoholom. „Nespoľahlivá“ osoba sa vôbec nemusí do-

zvedieť, ako si vyslúžila toto označenie. Každý však vie, že aj nepatrné pokľznutie sa môže prejavíť znížením úrovne spoľahlivosti.

Nespoľahlivého človeka oslovia policajti a vypočujú ho. Dôkladne preveria jeho totožnosť pomocou smartfónov, v ktorých majú nainštalovanú aplikáciu nazvanú integrovaná platforma spoločných operácií. Táto aplikácia je pripojená k obrovskej databáze informácií, ktoré čínska vláda pomocou miliónov kamier, rozhodnutí súdov a špiclov zhromažďuje o všetkých občanoch a vyhodnocuje ich umelá inteligencia. Tá v súlade s „prediktívnym policajným programom“ určí, že sa tento človek v budúcnosti dopustí zločinu a odporučí jeho internáciu v tábore. Policajti sa podľa toho zariadia a odvezú ho v policajnom aute. Je možné, že sa po určitom období „prevýchovy“ vráti, ale môže sa stať, že sa po ňom zlahne zem.

Keď si vystojíte rad pred pokladnicou pre príslušníkov národnostných menšín, zaplatíte za nákup. Na obsah vášho nákupného košíka dohliadajú štátne kamery a vaša mobilná aplikácia WeChat. Vyjdete z potravín a zamierite autom do práce.

Cestou prejdete popri desiatke policajných stanovišť, takzvaných „praktických policajných staníc“. Pre koho sú praktické? Na dvoch stanovištiach vás zastavia, policajti si vypýtajú vaše doklady a spýtajú sa, kam idete. Po kontrole vás pustia ďalej, ale len vďaka osvedčeniu o vašej „spoľahlivosti“.

V kancelárii vás neustále pozorujú kolegovia. Než sa pustíte do práce, spoločne v stojí zaspievate štátnu hymnu a potom si pozriete krátky propagandistický film o tom, ako spoznáte teroristu. Dozviete sa z neho, že terorista „má sklon náhle prestať fajčiť a piť“. Je vám do

smiechu, za také neúctivé správanie by vás však kolegovia mohli nahlásiť, aby si od vlády vyslúžili odmenu či vyšší stupeň spoľahlivosti. Počas celého filmu mlčíte.

Ak ste žena, napoludnie prehltnete štátom predpísanú antikoncepčnú pilulku. Napriek tomu patríte medzi tie šťastnejšie: vláda často posielala ženy na miestne kliniky, aby podstúpili povinnú sterilizáciu. Vláda tvrdí, že o zníženie pôrodnosti v menšinových komunitách sa usiluje z dôvodu, že nižšia pôrodnosť vedie k prosperite.

Po práci sa vyberiete domov, miniete tých desať policajných stanovišť a pred vjazdom do vašej štvrte priložíte k čítačke svoj občiansky preukaz. Bývate v gete obohnanom plotom či betónovým múrom, ktorý sa dá jedným či druhým smerom prekonať iba za pomoci občianskeho preukazu. Doma vám deti povedia, čo sa v ten deň naučili v škole o straníckych cnostiach vlastenectva a harmónie. Nesporíte sa s nimi. Učiteľ dal žiakom pokyn hlásiť rodičov, ktorí s nimi nesúhlasia.

Po večeri si pozriete správy pod dohľadom vládou nainštalovanej kamery v rohu obývačky a ľahnete si do postele vedľa vášho dozorca. Pri troche šťastia sa vám podarí zaspáť. Viete, že ako štátom pridelený dozorca si v posteli môže robiť, čo chce. Keby ste sa vzpierali jeho pokusom o zblíženie, vymyslel by si na vás obvinenie a skončili by ste v tábore.

Tento deň vám síce ubehol bez väčších problémov, ale vaše šťastie nemusí vydržať navždy. Zaspíte a na druhý deň si to celé zopakujete. Tak vyzerá bežný deň príslušníkov ujugurskej, kazašskej či inej národnostnej menšiny v Sin-ťiangy.

Táto kniha hovorí o tom, ako sa zo Sin-ťiangu stala najvyspelejšia špiclovská dystopia na svete – ako nastala ‚situácia‘ a čo to znamená pre budúcnosť vo svete bezprecedentného pokroku v oblasti umelej inteligencie, rozoznávania tváří, sledovania a ďalších technológií.

Keď sa v septembri 2001 v New Yorku zrútili dvojčiky, išlo o najviditeľnejší teroristický útok v ľudských dejinách. Čínska vláda vo viac než desiatich kilometroch vzdialenom Pekingu túto udalosť vnímala ako príležitosť posilniť svoju autoritársku vládu. O mesiac sa Čína pustila do vlastnej vojny proti terorizmu a jej hlavným cieľom sa stali extrémistické skupiny moslimských Ujgurov v Sin-ťiangu.

Vďaka ropnému bohatstvu a stavebnému rozmachu však v rokoch 2001 až 2009 v Sin-ťiangu vládol relatívny mier a prosperita. Plody tejto prosperity však Čína nerozdeľovala rovnomerne medzi tamojšie menšiny s historickým nárokom na pôdu a prisťahovalcov z radov väčšinyvého národa chanských Číňanov, ktorých do Sin-ťiangu z východu pritiahla vidina bohatstva a príležitostí.

Po desaťročí dusivého napätia vyšli v júli 2009 ujgurskí nespokojenci do ulíc hlavného mesta Sin-ťiangu Urumči. Vláda zareagovala vypnutím internetu a komunikačných sietí a postarala sa o zmiznutie nesmierneho množstva mladých ujgurských mužov. Časť z nich bola obvinená z rozdúchavania násilného separatistického prevratu a popravená.

V rokoch 2009 až 2014 sa tisícky perzekvovaných moslimských Ujgurov vybrali do Afganistanu a Sýrie, kde podstúpili výcvik v skupinách previazaných na ISIS, bojovali po ich boku a dúfali, že sa raz vrátia do Číny, aby proti nej viedli džihád, svätú vojnu. Títo noví tero-

risti priniesli do Číny strelbu, útoky nožom a pokúsili sa o únos lietadla.

Čínske úrady v rokoch 2014 až 2016 eskalovali boj proti terorizmu na dovtedy nevídanú úroveň brutality. Uchýlili sa k tradičnej taktike pevnej ruky a „komunitného dohľadu“, čo v realite znamenalo verbovanie špiclov v domácnostiach, na školách a na pracoviskách. Vláda však dospela k záveru, že na úplné rozdrvenie hrozby terorizmu tieto metódy nebudú stačiť.

V auguste sa kormidla v Sin-ťiangu ujal Čchen Čchüan-kuo, ktorý sa stal provinčným tajomníkom komunistickej strany. Ten na kontrolu a sledovanie obyvateľov nasadil nové technológie. Preventívny poriadkový program sa opiera o ohromné množstvo údajov, na základe ktorých možno zadržať podozrivých občanov, lebo podľa umelej inteligencie sa *dopustia* zločinu. Zriadil stovky koncentračných táborov, ktoré sa oficiálne nazývajú „detenčné centrá“, „výučbové centrá“ či „prevýchovné tábory“. V roku 2017 v nich bolo zadržaných 1,5 milióna z jedenástich miliónov Ujgurov.

Čína si stanovila za cieľ vymazať identitu, kultúru a dejiny celého národa a úplne asimilovať milióny ľudí.

„Burinu ukrytú v lánoch obilia nevyplejete kus po kuse – treba ju postriekať chemikáliami a zlikvidovať ju naraz,“ vyhlásil v januári istý vládny predstaviteľ. „Prevýchova týchto ľudí je ako postrek obilia chemikáliami.“²

A tak Čína zriadila dokonalý policajný štát.

---

1. KAPITOLA

Nové územie

Nech žije veľká, slávna a spravodlivá

Komunistická strana Číny!

- vládne propagandistické heslo

„Keď uvidíš teroristu, udri teroristu!“ zreval policajt.

Pri trhovisku stáli v rade nastúpení majitelia stánkov a pred nimi traja vysokí, statní príslušníci protiteroristickej jednotky v čiernych zásahových uniformách, v nepriestrelných vestách a so slnečnými okuliarmi. Stánkari držali v rukách drevené obušky a počúvali pokyny. Jeden z policajtov dal znamenie, rozozvučal sa poplašný zvon a stánkari sa pustili do cvičenia: silno a rýchlo udrieť a prišpendliť pomyselného teroristu k zemi.

„Milujem stranu, milujem vlasť!“ zvolali jednohlasne.

Ledabolo som si tú scénu odfoťil mobilom a pokračoval som ďalej. Jeden z policajtov mal slnečné okuliare so zabudovanou kamerou, ktorá bola drôtikom pripojená k vreckovému minipočítaču s prístupom do čínskej sledovacej databázy. Zvrchol sa vľavo a premeral ma pohľadom. Keby som bol miestny, pravdepodobne by do niekoľkých sekúnd na šošovkách zbadal moje meno

a identifikačné číslo.¹ Kým som sa spamätal, obklúčili ma policajti. Netušil som, kde sa vzali či ako dlho ma pozorovali, netvárili sa však ktovieako spokojne.

Takmer dvojmetrový chlap v bežnej služobnej uniforme a bielej košeli s policajnou čiapkou mi schmatol telefón a dožadoval sa môjho pasu.

„Pôjdete s nami,“ povedal mi.

V ten chladný decembrový deň som sa v Kašgare vydával za batôžkára. V predchádzajúce ráno som po dvojhodinovom lete z Urumči vystúpil na ošarpanom kašgarskom letisku. Turistické víza mi umožňovali zavítať do zabudnutých končín s prevažne moslimským obyvateľstvom. Tento región púštnych oáz a mrazivých hôr na čínskom ďalekom západe pri hraniciach s Afganistanom a Pakistanom má raz takú rozlohu ako Texas.

Počas predchádzajúcich desiatich rokov som sa venoval špecifickej téme vzostupu autoritárskych vlád po celom svete a čoraz premyslenejšieho využívania nových technológií na pozorovanie, ovládanie, ba i vraždenie vlastných občanov. Dokumentoval som povstania, diktatúry a genocídy od Severnej Kórey cez Čínu a Mjanmarsko po Rusko. Keď ma však zadržali v Kašgare, uvedomil som si, že také dôkladné a zlovestné štátne špicľovanie som ešte nevidel.

Je pravdepodobné, že som bol pod dozorom, odkedy som sem dorazil. Kolegovia novinári ma upozornili, že v hotelovej izbe budem mať plošticu, a keď si v nej nechám notebook či smartfón, prehľadajú mi ich. Vďaka 170 miliónom kamier po celej Číne,² ktoré v niektorých prípadoch dokážu identifikovať človeka z pätnástkilotrovej vzdialenosti,³ a zariadeniam na vyhľadávanie dát vo všetkých Wi-Fi zariadeniach v ich dosahu,⁴ čínska

vláda o mne všeličo vedela ešte predtým, ako som vystúpil z lietadla.

Do môjho pasu sa zahľadel „príslušník verejnej bezpečnosti“, ako sa v Číne označuje polícia so širokými právomocami prehľadávať a zadržiavať ľudí či ich majetok.

„Japonsko? Kambodža? Egypt?“ spýtal sa podozrievať pri pohľade na pečiatky v pase. „Čím sa živíte?“

„Som obchodný konzultant,“ odvetil som. „Som len na návšteve... ako turista.“

Bol som nervózny. Keďže bola zima, nestretol som tu ani žiadneho iného západného „turistu“. Obával som sa tiež, že polícia objaví môj skrytý diktafón zamaskovaný za náramkové hodinky.

Policajt niekomu zatelefonoval a uprel na mňa smrteľne vážny pohľad.

„Musíte zo svojho mobilu vymazať všetky fotografie.“ Ten mobil som kúpil v Číne pred niekoľkými dňami a jeho jediným účelom bolo fotografovať podozrivo vyzerajúce budovy, propagandistické plagáty a políciu.

Pod policajtovým dohľadom som vymazal fotografie, na čo mi vrátil mobil aj cestový pas.

„Vitajte v Číne,“ povedal mi napokon. „Prosíme, nesnímajte citlivé zábery. Teraz sa môžete vrátiť do hotela.“

#

Keď som sa na druhý deň ráno zobudil v hoteli, v hlave mi vírili myšlienky. Bol 10. december 2014 a vonku bola ešte tma. Celú noc ku mne z diaľky doliehali policajné sirény. Stačili tri dni a bol som vyčerpaný. Pred príchodom som si nevedel predstaviť, ako na mňa doľahne intenzívne vládne špehovanie, monitorovanie a paranoja. Mal som

pocit, že ma niekto neustále pozoruje, akurát som nevedel pomenovať, ako presne.

Prišiel som sem s úmyslom zistiť, ako sa Číne podarilo vybudovať najsofistikovanejší špehovací aparát v ľudských dejinách. Myslel som si, že sa dozviem, ako funguje umelá inteligencia v kombinácii s rozsiahlou čínskou sieťou kamier – či už vďaka poznámkam miestnych obyvateľov, alebo konfliktom s políciou, čo neskôr použijem vo svojich reportážach. Namiesto toho som mal nástoječivý pocit, že čínsky štát tvorí reportáž o mne.

Výťahom som sa zviezol do vestibulu nedávno zrenovovaného hotela Qinibagh, ktorý kedysi slúžil ako rezidencia britského generálneho konzula. Jeho fasáda pripomína nástenné koberce a malby typické pre Afganistan či Irán. Viac než históriou hotel dýchal umelinou, akoby si chcel majiteľ niečo dokázať, v horšom prípade niečo zakryť.

Pri západných bufetových raňajkách v podobe pražnice a párkov som si v jedálni pozrel spravodajský dokument o terorizme a chaose na Blízkom východe. Spreádzal ho zlovestný hudobný podklad pripomínajúci *Zónu súmraku*. Na televíznej obrazovke vybuchovali bomby, v zaprášených púštnych dedinách teroristi strieľali z kalašnikovov a moslimovia sa v mešitách modlili za smrť nevinných ľudí. Následne sa rúcali budovy dvojičiek.

„Milujeme stranu, milujeme vlasť,“ zaznelo na záver dokumentu.

Kašgar je od Pekingu vzdialený takmer sedem hodín lietadlom, ale na základe rozhodnutia vlády sa nachádza v rovnakom časovom pásme ako hlavné mesto, takže brieždiť sa začalo až pred desiatou. Hotel som opustil za tmy a vyšiel som z brány stráženej ozbrojeným ochran-

károm. Pustil som sa do obhliadky mesta, prechádzal som sa uličkami, trhoviskami a námestím. Takmer na každom rohu som narážal na policajné zátarasý a ešte aj deti si ma premeriavali podozrievavým pohľadom.

„Pas!“ zvolal na mňa na jednej ulici čínsky policajt a vybral sa ku mne. Ukázal na moju bradu. „Pakistanec? Afganec? Moslim?“

Pokrútil som hlavou.

„Američan,“ povedal som po čínsky.

Skontroloval mi pas a s varovaním ma pustil ďalej.

„Nechodte pridaleko.“

#

V Ázii a na Blízkom východe som žil od roku 2008, vďaka čomu som videl svet, s akým sa Američan bežne len tak nestretné.

Na Západe – teda v priestore na pobreží Atlantického oceánu, ktorý zahŕňa Severnú Ameriku a pásik severozápadnej Európy – žijeme v systéme organizovaných národných štátov so spoločným jazykom, zákonmi a zvykmi, ktoré sú dôležitejšie ako naša etnická príslušnosť či náklonnosť k politickej frakcii alebo náboženským predstaviteľom.

Zo svojej ázijskej pozorovateľne som začal vnímať svet z iného pohľadu, ako priestor formovaný stáročiami obchodovania, dobývania, vrtkavých myšlienok a presvedčenia, v ktorom rýchlo vznikali kráľovstvá a rovnako rýchlo zanikali.

Amatérsky sa venujem zbieraniu starovekých máp, pričom sa menej než na Európu, východnú Áziu či Severnú Ameriku orientujem na priestor siahajúci od Číny po Stredozemné more. Pohľad na ne je veľavravný. Táto